

T.C. VAN VALİLİĞİ

4483 SAYILI MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUN VE UYGULANMASI

Bilgilendirme Sunumu

Hazırlayan:
İl İdare Kurulu Müdürlüğü

SUNUM PLANI

Tarihçe

Amaç

Kapsam

İlgili Maddeler

MEMUR YARGILANMASININ TARİHÇESİ

- ▶ Suç işleyen memurların soruşturulması ve yargılanmasıyla ilgili kurallar, Tanzimat'tan sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Şurayı Devlet (Meclis-i Valay-ı Ahkam-ı Adliye) adıyla oluşturulan kurulun memurların görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçları soruşturmak ve yargılamasını yapmak şeklinde görevi vardır.
- ▶ İlk kapsamlı hukuksal düzenleme 1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesidir. Bu nizamname ile memurların görevleriyle sebebiyle işledikleri iddia olunan suçlarla ilgili son soruşturma açılması ve gerek duyulması halinde idari makamlar tarafından son soruşturmanın yapılmasını öngörmektedir.
- ▶ Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat 24.02.1913 tarihinde yürürlüğe girmiş ve **4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 04.12.1999 tarihinde yürürlüğe girinceye kadar** uygulanmıştır.

MEMUR YARGILANMASININ TARİHÇESİ

(Sayfa – 2)

- ▶ Suç işleyen memurların soruşturulması ve yargılanmasıyla ilgili kurallar, Tanzimat'tan sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Şurayı Devlet (Meclis-i Valay-ı Ahkam-ı Adliye) adıyla oluşturulan kurulun memurların görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçları soruşturmak ve yargılamasını yapmak şeklinde görevi vardır.
- ▶ İlk kapsamlı hukuksal düzenleme 1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesidir. Bu nizamname ile memurların görevleriyle sebebiyle işledikleri iddia olunan suçlarla ilgili son soruşturma açılması ve gerek duyulması halinde idari makamlar tarafından son soruşturmanın yapılması öngörmektedir.
- ▶ Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat 24.02.1913 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 04.12.1999 tarihinde yürürlüğe girinceye kadar uygulanmıştır.

HUKUKSAL DAYANAĞI

- ▶ 4483 sayılı Kanun, 1982 Anayasasının 129 uncu maddesinin “...Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirtilen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine tabidir...” hükmü,
- ▶ Devlet Memurları Kanununun 24. maddesinde “ Devlet Memurları görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması özel hükümlerine tabidir.” hükümleri esas alınarak çıkarılmıştır.

KANUNUN GEREKLİLİĞİ

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan doğruya ceza kovuşturmasına tabi tutulmaları;

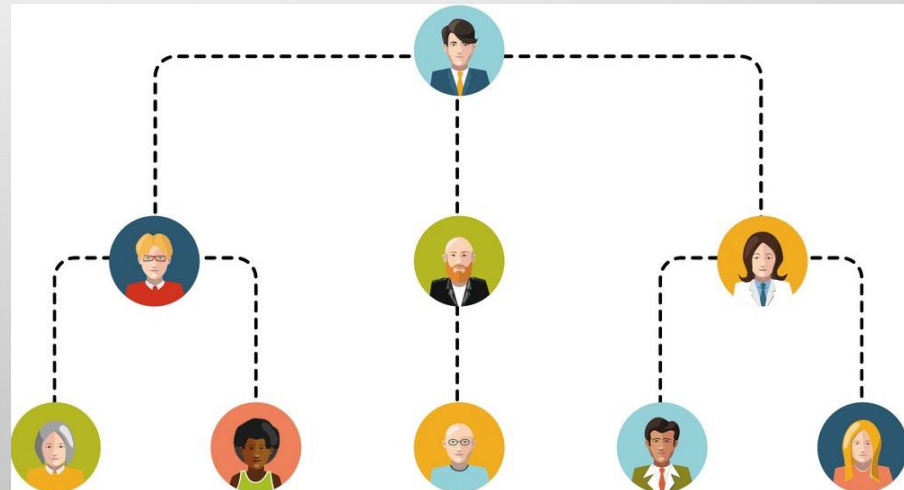
- a)** Kamu görevlilerin iftira ve isnatlara mâruz kalınacağı,
- b)** Kamu hizmetlerinin işleyişinde aksamalara neden olunmaması,
- c)** Kamu otoritesinin saygınlığının zedelenmesine, sebep olunabileceği gibi sebeplerle bu görevlilerin yargılanmaları özel sisteme tabi tutulmuştur.

MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUN

AMAÇ

Madde 1 - Kanunun amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.

Bu kanun kapsamındaki görevlilerle ilgili olarak; suç iddiası, soruşturma evresi, yapılacak tüm usul ve işlemler belirtilmiş ve izin vermeye yetkili merciler belirlenmiştir.

KAVRAMLAR - Memur

- ▶ Memur; İdâre hukukunda esas îtibariyle 657 Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinde “Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerince genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirenler” hükmü esas alınarak belirlenmektedir.
- ▶ Türk Ceza Kanununda Memur kavramı yerine kamu görevlisi kullanılmıştır. TCK 6 ncı maddesinde kamu görevlisini, “kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi olarak” tanımlanmıştır.

KAVRAMLAR – Diğer Kamu Görevlileri

- ▶ İdare Hukukunda “diğer kamu görevlileri” tanımı bulunmadığı için kimlerin kapsama girdiği yargı kararları ile açıklanmaya çalışılmaktadır.
- ▶ Anayasa Mahkemesi diğer kamu görevlileri ile ilgili vermiş olduğu bir kararında; diğer kamu görevlisi belirlenen kişinin idareyle arasında önceden belirlenmiş bir statü işlemi olması gerektiğini ve bir kadroya bağlanması gerektiğini belirtmiştir.
- ▶ Yargıtay ise diğer kamu görevlileri için seçimle göreve gelenler (belediye başkanı, belediye meclis üyeleri, il genel meclis üyeleri, köy ve mahalle muhtarları vb.) TRT Yüksek Kurulu Başkanı, Üniversite Rektörü, Askeri Personel, Hakim ve Savcılarını diğer kamu görevlisi olarak belirlemiştir.

GÖREV SEBEBİYLE İŞLEDİKLERİ SUÇLAR

- ▶ **Görev**, Memur ve diğer kamu görevlileri mevzuat ya da amirleri tarafından verilen görevleri yapmakla sorumlu ve yükümlüdürler. Yani kast edilen idari görevdir.
- ▶ **Görev sebebiyle işledikleri suçlar**, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin memuriyet görev ve işlemlerinin yapılması ya da yapılmaması nedeniyle işlenebilen suçlardır.
- ▶ Burada önemli olan suçun görevden kaynaklanması, hizmetle ilgisi olması ve memurun yetkilerini kullanması veya kullanmaması yoluyla işlenmesidir.
- ▶ Bu tür suçlar özgü suçlardır ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri tarafından işlenebilir.

KAPSAM VE KAPSAM DIŐI

Devletin ve diğer kamu tüzeli kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerini kapsar.

A- Kapsama Girmeyen Kişiler Bakımından Kapsamı

1) Genel idare esaslarına göre asli ve sürekli görevlerde çalışmayan, kamu gücünü kullanma yetkisi olmayan personel

1 a) KİT personeli (Genel Müdür, Yönetim Kurulu üyeleri hariç)

1 b) Kadro Karşılığı Çalıştırılmayan Sözleşmeli Personeller

1 c) Geçici Personel

1 d) İşçiler

GÖREVLERİ VE SIFATLARI SEBEBİYLE
Özel Soruşturma ve Kovuşturma Usullerine
Tâbi Olanlar

- ❖ a) Cumhurbaşkanı, Bakanlar, Milletvekilleri,
- ❖ b) Yüksek Yargı Organları üyeleri, Hakimler ve Savcılar,
- ❖ c) Yükseköğretim üst organları, yükseköğretimde görevli öğretim üyeleri ve yükseköğretimde çalışan 657 sayılı Kanuna tâbi personel
- ❖ d) Askeri personel
- ❖ e) Avukatlar ve Noterler

4483 SAYILI KANUN KAPSAMINA GİRMİYEN SUÇLAR

**Ağır Cezayı
Gerektiren Suç
Üstü Hali**

**4483 sayılı
Kanun 2 nci
mad.3.fıkrasına
göre ağır cezayı
gerektiren
suçüstü hali genel
hükümlere
tabidir.**

**Ağır Ceza; Kanunların
ayrıca görevli kıldığı
haller saklı kalmak
üzere ağırlaştırılmış
müebbet hapis,
müebbet hapis ve on
yıldan fazla olan
hapis cezalarını
gerektiren suçlar.**

**Suçüstü Hali;
İşlenmekte olan suçlar
ile, henüz işlendiği
için yakalanan kişinin,
fiilin kısa bir süre önce
işlendiğine ilişkin
delillerle yakalanan
kişinin işledikleri
suçlardır.**

KAPSAMA GİRMİYEN SUÇLAR (2)

İşkence ve Eziyet Suçları: 5237 sayılı TCK'nın "işkence" başlıklı 94 "neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence" başlıklı 95, "eziyet" başlıklı 96, "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" başlıklı 256 ncı maddeleri bu kanunun kapsam dışındadır. (765 sayılı 243 ve 245)

Adliye ilgili ile ilgili görev ve işlerde görevi kötüye kullanma ve ihmal:

5271 sayılı CMK'nın "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161 inci maddesi de bu kanunun kapsam dışındadır. (1412 Sayılı CMUK 154)

KAPSAMA GİRMİYEN SUÇLAR (3)

5-3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nda Yazılı Suçlar;

- ▶ 5.a Mal bildirimde bulunmamak, (Md.10)
- ▶ 5.b. Mal Bildirimin Gizliliği İhlal Etmek, (Md.11)
- ▶ 5.c. Gerçeğe aykırı mal bildiriminde bulunmak, (Md.12)
- ▶ 5.d. Haksız Mal Edinme, Mal Kaçırma ve Gizleme (Md.13)
- ▶ 5.e. Bankacılık Kanununda yer alan suçlar,
- ▶ 5.f. Kanun 17 mad. sayılan suçlar,

6-298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki Kanun'da Yazılı Suçlar: (Bu Kanunun 174 maddesinde, bu kanunda yer alan suçları işleyenler sıfatları ne olursa olsun genel hükümlerin uygulanacağı)

KAPSAMA GİRMİYEN SUÇLAR (4)

7-5186 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da Yazılı Suçlar: (Atatürk'ün anısına açıkça hakaret etmek ve sövmek, Atatürk'ü temsil eden heykel, büst ve abideleri veya Atatürk'ün kabrini yıkmak, kırmak, bozmak veya kirletmek ve bu suçları işlemeye başkalarını kışkırtmak suçu)

8-1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu Kapsamında Yer Alan Suçlar: (Sıkıyönetim ilan edilen yerlerde Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından alınan tedbirlere aykırı hareket edenler, emirleri dinlemeyenler veya istekleri yerine getirmeyenler)

9-6831 sayılı Orman Kanunundan doğan kasten orman yakma suçları: (Belirlenen yerlerin dışında orman yakma ya da yanan yangını söndürmeden ormandan ayrılma gibi)

10-Evlendirme Mevzuatında Evlendirme Memurlarının Suçları: (Kesin evlenme yasağı olan kişilerin evlenilmesinin sağlanması gibi)

KANUNUN “SUÇLAR” AÇISINDAN KAPSAMI

- [Haksız Arama \(120. md.\)](#)
- [Dilekçe Hakkının Kullanılmasının Engellenmesi \(121.md\)](#)
- [Ayrımcılık \(122.md\)](#)
- [Hayatın Gizliliğini İhlâl\(134.md\)](#)
- [Kişisel Verilerin Kaydedilmesi \(135.md\)](#)
- [Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme \(136.md\)](#)
- [Verileri Yok Etmeme \(138.md\)](#)
- [İmar Kirliliğine Neden Olma \(184.md\)](#)
- [Resmi Belgede Sahtecilik Suçu \(204.md\)](#)
- [Denetim Görevinin İhmali \(251.md\)](#)
- [Görevi Kötüye Kullanma \(257.md\)](#)
- [Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması \(258.md\)](#)
- [Kişilerin Malları Üzerinde Usulsüz Tasarruf \(261.md\)](#)
- [Kamu Görevinin Usulsüz Olarak Üstlenilmesi \(262.md\)](#)
- [Kamu Görevine Ait Araç ve Gereçleri Suçta Kullanma\(266.md\)](#)
- [Suç Delillerini Yok Etme, Gizleme veya Değiştirme \(281.md\)](#)
- [Suçluyu Kayırma \(283.md\)](#)
- [Tutuklu, Hükümlü veya Suç Delillerini Bildirmeme \(284.md\)](#)
- [Gizliliğin İhlâli \(285.md\)](#)
- [Genital Muayene \(287.md\)](#)

SORUŞTURMA İZİNİ VERMEYE YETKİLİ MERCİLER HAKKINDA

- ❑ Soruşturma izni verme yetkili mercileri belirlerken genel olarak görev yeri, görev unvanı ve atanma şekli esas alınarak tespit edilmiştir.
- ❑ Yetkili kişiler için bu münhasır bir yetkidir, devredilemez.
- ❑ Usulüne göre atanmış vekiller karar yetkisini kullanır.
- ❑ Üst merciler alt mercilerin izin verme yetkisini kullanamaz.
- ❑ Soruşturma izni vermeye yetkili merciin tespitinde; Hakkında ön inceleme yapılan memurun suç tarihindeki görevi esas alınacaktır.
- ❑ İştirak halinde suçlarda üst memur için soruşturma izni vermeye yetkili merci tüm şerikler için karar verecektir.

SORUŞTURMA İZİNİ VERMEYE **YETKİLİ MERCİLER** **- KAYMAKAM -**

1. İlçede bulunan memur ve diğer kamu görevlileri (KİT'lerde ve bölge düzeyinde teşkilatlanmış kurum ve kuruluşlarda çalışanlar hariç)
2. İlçe belediyesi memurları ve diğer kamu görevlileri,
3. Belde belediyesi başkanı, meclis üyeleri ve burada çalışan memur ve diğer kamu görevlileri
4. Köy ve Mahalle Muhtarları

SORUŞTURMA İZİNİ VERMEYE YETKİLİ MERCİLER

- VALİ -

1. Vali yardımcıları ve ilçe kaymakamları,
2. İl düzeyinde teşkilatlanan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve diğer kamu görevlileri, (KİT'ler hariç)
3. Büyükşehir veya il belediyesi memur ve diğer kamu görevlileri, (Başkan ve meclis üyeleri hariç)
4. Merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri
5. Merkez ilçelerdeki köy ve mahalle muhtarları
6. İl özel idare memur ve diğer kamu görevlileri (İl Genel Meclisi üyeleri hariç)
7. Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görev yaptıkları ilin valisi.

EN ÜST İDARİ AMİR

- ▶ Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en üst idari amirinin soruşturma izni vermeye yetkilidir.
- ▶ En üst idari amirin kim olduğu hukukta tanımlanmamıştır. En üst amirin kim olduğuna dair Danıştay 17.4.2000 günlü E:2000/29, K:2000/59 sayılı kararında, "en üst idari amir" deyiminin bakanlıklarda bakanlık müsteşarlarını ifade ettiği yolunda görüş bildirilmiştir. 703 sayılı KHK'nın geçici 32. maddesine göre, Bakanlık ve bağlı kuruluşlardaki müsteşar kadroları iptal edilerek bakan yardımcılarını yerine getirilmiştir.
- ▶ Bakanlıkların bağlı yada ilgili kuruluşlarının merkez teşkilatında görevli en üst idari amirler ise genel müdürler ya da daire başkanlarıdır.

CUMHURBAŞKANI VE İLGİLİ BAKAN

Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı.

Büyükşehir Belediye Başkanları, İl ve İlçe Belediye Başkanları, Büyükşehir, İl, İlçe Belediye Meclis üyeleri ile İl Genel Meclis üyeleri hakkında **İçişleri Bakanı**.

OLAYIN YETKİLİ MERCİLERE İLETİLMESİ İHBAR VEYA ŞİKAYETLER

- ❖ Yetkili merciler olayı bizzat kendileri ortaya çıkarabildikleri gibi pek çok şekilde de öğrenebilirler.
- ❖ Cumhuriyet savcısının önüne 4483 kapsamındaki bir olay geldiğinde esas kural bunu soruşturma izni vermeye yetkili mercie göndermesidir. Ancak ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespit yapabilirler. Memur ve diğer kamu görevlisinin ifadesine başvuramazlar.
- ❖ Diğer makam ve memurlarla kamu görevlileri de, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini ihbar, şikayet, bilgi, belge veya bulgulara dayanarak öğrendiklerinde durumu izin vermeye yetkili mercie iletirler.

İŞLEME KONULMAYACAK İHBAR VE ŞİKAYETLER

- ❖ İhbar ve şikayetler;
- ❖ Soyut ve genel nitelikte ise,
- ❖ Kişi veya olay belirtilmemiş ise,
- ❖ İddialar ciddi bulgu ve belgelere dayanmıyor ise,
- ❖ Dilekçede doğru ad, soyad, imza ile adres yoksa,
- ❖ Başsavcı ya da yetkili merci söz konusu şikayet ve ihbar hakkında işleme konulmama kararı verir.
- ❖ Ayrıca bu karar ihbar veya şikayette bulunana yazılı olarak bildirilir.

İŞLEME KONULMAYACAK İHBAR VE ŞİKAYETLER

- 2 -

- ▶ Ancak iddiaların sıhhat ve şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuşsa ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmayarak ihbar ve dilekçe işleme konulur.
- ▶ Cumhuriyet Savcıları ve soruşturma izni vermeye yetkili merciler ihbarcı ve şikayetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadır.
- ▶ Ön inceleme görevlileri için bu yönde kanundan kaynaklanan bir zorunluluk bulunmamaktadır. Ancak bu konuya riayet etmeleri; gerçeğin ortaya çıkartılamasını sağlayacağı gibi soruşturmanın gizliliğine uygun hareket edilmiş olur.

ÖN İNCELEME

❖ Ön inceleme,

İzin vermeye yetkili mercii tarafından bizzat yapılabildiği gibi, Soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce görevlendirilecek;

- Denetim elemanları

- Hakkında ön inceleme yapılanın üstü konumundaki memur yada diğer kamu görevlileri tarafından yapılabilir.

❖ Ön İncelemecilerin izin vermeye yetkili merciin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinde belirlenmesi esastır.

❖ İşin özelliğine göre bu merci, anılan incelemenin başka bir kamu kurum veya kuruluşunun elemanlarıyla yaptırılmasını da ilgili kuruluştan isteyebilir. Bu isteğin yerine getirilmesi, ilgili kuruluşun takdirine bağlıdır.

ÖN İNCELEME

- 2 -

- ❖ Ön inceleme ile görevlendirilen kişiler birden fazla ise içlerinden biri başkan olarak belirlenir.
- ❖ Yargı mercileri ile bu kuruluşlarda çalışanlar ve askerler ön incelemelerde görevlendirilmezler.

Mükerrer Ön İnceleme

- ❖ Cumhuriyet Başsavcılıkları ile izin vermeye yetkili merciler ihbar ve şikayet hakkında daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması halinde müracaatı işleme koymazlar.
- ❖ Daha önceki ön incelemenin sonucunu etkileyecek yeni bir belge sunarsa müracaat işleme konabilir.

ÖN İNCELEME YAPANLARIN YETKİSİ VE RAPOR

- ❖ Ön incelemeciler bakanlık müfettişleri ve kendilerini görevlendiren merciin tüm yetkilerine sahiptir.
- ❖ Ön incelemeciler 4483 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Kanununa (CMK) göre işlem yapabilirler.
- ❖ Ön incelemeciler, hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesini de almak suretiyle yetkileri dahilinde bulunan gerekli bilgi ve belgeleri toplayıp, görüşlerini içeren bir rapor düzenleyerek durumu izin vermeye yetkili mercie sunarlar.
- ❖ Yetkili merci bu rapor üzerine soruşturma izni verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu kararlarda gerekçe gösterilmesi zorunludur.

Ön İncelemecilerin CMK'na Göre Kullanabilecekleri Yetkiler

- ▶ Ön incelemeciler, 4483 sayılı kanunda hüküm bulunmayan hallerde CMK hükümlerine işlem yapabileceklerdir. Bunlar;
 1. **Yeminli katip bulundurma:** 5271 Sayılı Kanunun 169. maddesine göre ihbar yada şikayetçilerin, tanıkların, haklarında işlem yapılanların ifadelerini tutanağa bağlamak, bilirkişi görevlendirmesi, keşif yapılması, tutanak düzenlenmesi gibi işlemlerde yeminli katip bulundurulması gerekir.
 2. **İhbar ya da şikayetçinin ifadesini alma:** 5271 sayılı kanunun 158 inci maddesinde suça ilişkin ihbar ve şikayetler, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. Ancak 4483 sayılı kanun özel bir kanun olduğu için kanun kapsamına giren suçlar ve görevliler için ihbar ve şikayetlerin belirlenen usul ve işlemler yapıldıktan sonra savcılığa gönderilir.

Ön İncelemecilerin CMK'na Göre Kullanabilecekleri Yetkiler - 2 -

- ▶ **Yeminli tanık dinleme:** İhbarcı ve şikayetçi dışındaki olayla ilgili bilgi sahibi olan kişidir. CMK'nın 43-61. maddelerinde düzenlenmiştir.
- ▶ **Bilgi ve Belgelerin Toplanması:** Ön incelemeciler ön incelemenin başında, yetkiler dâhilindeki konuya ilişkin bilgi ve belgelerin ilgili kurum ve kuruluşlardan isteyebilir.
- ▶ **Bilirkişi Atama:** Çözümü uzmanlık, özel ve teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişiye başvurulur. CMK'nun 62-73. maddelerinde düzenlenmiştir.
- ▶ **Tutanak Düzenleme:** CMK 169 ıncı maddesi 'her soruşturma işleminin tutanağa bağlanacağı' hükmü vardır. Bundan dolayı ön inceleme sırasında yürütülen her türlü işlem tutanağa bağlanır. İfade Tutanağı, Tespit Tutanağı, Keşif Tutanağı, Bilirkişi Atama Tutanağı gibi.

Ön İncelemecilerin CMK'na Göre Kullanabilecekleri Yetkiler - 3 -

- ▶ **Keşif:** Suç konusu delillerin ve olay yerinin araştırılması, incelenmesi, olayla ilgili verileri bir bütün olarak ele almak için yerinde yapılan tespit çalışmasıdır. Keşif, CMK'nın 83 ve 84. maddelerinde düzenlenmiştir.
- ▶ **Yer gösterme:** Suç hakkında açıklamada bulunmuş olan şüpheliye yer gösterme işlemi yaptırabilir. Böylelikle iddia konusu olay, hukuki bir zemine kavuşmuş olur. CMK 85 inci maddesinde getirilen yeni düzenlemelerdendir. İdari makamlarca keşfe ve yer göstermeye başvurulması gecikmesinde sakınca bulunan hallerde olmalıdır. Her ikisine başvurulduğunda tutanağa bağlanır.
- ▶ **İstinabe Usulünü Kullanma:** Ön inceleme sırasında görev yapılan yerin dışında ihbarcı yada şikayetçinin ifadesinin alınması, tanık dinlenmesi söz konusu olursa istinabe yoluna başvurulabilir.

CMK'NA GÖRE KULLANILAMAYACAK BAZI YETKİLER

4483 sayılı kanunla düzenlenmeyen hallerde CMK'nu hükümlerine göre işlem yapılacağı belirtilmişse bazı görev ve yetkiler savcılara hatta sadece bazı görev ve yetkiler mahkeme ve hakime verilmiştir. Ceza Yargılaması, kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmesi nedeniyle ancak kanunla belirlenen hallerde bu yetkiler kullanılmalıdır. Ön İncelemelerin kullanamayacağı yetkiler;

- ❖ Gözlem altına alma (CMK 74 Hakim kararı)
- ❖ Beden muayenesi ve vücuttan örnek alma (CMK 75, 76, 77 Hakim, mahkeme kararı, acil hallerde savcı)
- ❖ Yakalama ve göz altına alma (CMK 90-99 Kolluk görevlisi, cumhuriyet savcısı, mahkeme)
- ❖ Tutuklama (CMK 100-108 Hakim, mahkeme)

CMK'NA GÖRE KULLANILAMAYACAK BAZI YETKİLER - 2 -

- ❖ Arama el koyma (CMK 116-134-Hakim, acil hallerde savcı, savcıya ulaşılmıyorsa kolluk amiri)
- ❖ Moleküler Genetik İnceleme (CMK76-Hakim kararı)
- ❖ Fizik Kimliğinin Tespiti (CMK81-Savcı)
- ❖ Ölü Kimliğini Belirleme, Adli Muayene, Otopsi (CMK 86-87-Savcı)
- ❖ Zehirlenme Şüphesi (CMK 89- Savcı)
- ❖ Adli Kontrol (CMK 109-115,-Hakim)
- ❖ Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimi Denetleme (CMK 135-137,- Ağır Ceza Mahkemesi)
- ❖ Gizli Soruşturmacı Görevlendirme ve Teknik Araçlarla İzleme (CMK 139-140-Ağır Ceza Mahkemesi)

ÖN İNCELEME RAPORU

- ▶ Ön İnceleme Raporu, kısaca ön incelemeciler tarafından hazırlanan, ön incelemecilerin görüşünü içeren, gerçeklerin ortaya çıkarılmasını sağlayan, soruşturma izin vermeye yetkili mercilere sunulan rapordur.
- ▶ Ön inceleme konusu fiilin aynı zamanda disiplin suçu niteliğinde olması veya tazmini gerektirmesi halinde, ayrıca disiplin veya tazmin raporu düzenlenir.
- ▶ Birden çok kişi tarafından yapılan ön incelemede farklı görüşlerin bulunması halinde bu husus raporda gerekçesiyle ayrı ayrı belirtilir.

SÜRE VE KARAR ÇEŞİTLERİ (Md.7)

- ❖ Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını suçun öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dahil en geç **otuz gün içinde** verir. Bu süre zorunlu hallerde **onbeş günü geçmemek üzere** bir defa uzatılabilir.
- ❖ Yetkili mercii tarafından suç iddiasının öğrenilme tarihi ön inceleme emrinin verildiği tarih olarak kabul edilmektedir. Yetkili merci bu tarihten itibaren en geç 45 içinde karar vermelidir.
- ❖ Yetkili merci soruşturma izni verilmesi ya da soruşturma izni verilmemesi kararı verir.

SORUŞTURMA İZİNİNİN KAPSAMI

- ❖ Soruşturma onayında; kimler hakkında soruşturma yapılacağı ve soruşturulacak konuyu açıkça ortaya konulmalıdır.
- ❖ Ön inceleme onayından başka kişilerinde iddia konusu olaylara katıldıkları anlaşılması halinde yeni bir inceleme onayı alınmaksızın ön incelemeye dahil edilirler. (Suçun şerikleri alt dereceli memurlar ise)
- ❖ Soruşturması sırasında izin verilen olay ve konudan tamamen ayrı veya farklı bir suç olarak nitelendirilecek fiil ortaya çıktığında yeniden izin alınır.
- ❖ Soruşturma sırasında izin verilen suçla bağlantılı başka suçlar işlendiği anlaşılırsa yeniden soruşturma izni istenmeyecektir.
- ❖ Suçun hukuki niteliğinin değişmesi yeniden izin alınmasını gerektirmez.

İTİRAZ

- ❖ Yetkili merci, kararlarını cumhuriyet başsavcılığına, hakkında ön inceleme yapılan görevliye varsa şikayetçiye bildirilecektir.
- ❖ Soruşturma izni verilmesi kararına karşı hakkında ön inceleme yapılan görevli,
- ❖ Soruşturma izni verilmemesi kararına karşı Cumhuriyet Başsavcılığı ve şikayetçi,
- ❖ İzin vermeye yetkili merciler tarafından verilen işleme koymama kararına karşı da şikâyetçi, (20/08/2016 tarih ve 6745 sayılı Kanun 44 mad)

İtiraz yoluna gidebilir.

- ❖ İtiraz süresi kararın ilgisine tebliğinden itibaren 10 gündür. Tebliğe ilişkin hükümler 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İTİRAZ EDİLECEK YERLER

- ❖ İlgili Bakan ve İçişleri Bakanı tarafından verilen ön inceleme kararlarına itirazlar; **Danıştay 2. Dairesine,**
- ❖ Vali ve Kaymakam tarafından verildiği zaman itirazlar; **Bölge İdare Mahkemelerine** yapılır. İtirazlar öncelikle incelenir ve 3 ay içinde karar verilir.
- ❖ Cumhurbaşkanı tarafından verilen izinlere karşı itiraz yolu kapalıdır. Verilen kararlar kesindir.

İŞTİRAK HALİNDE İŞLENEN SUÇLAR

- ❖ İştirak halinde işlenen suçlarda memur olmayan memur olanla; ast memur üst memurla aynı mahkemede yargılanır.
- ❖ Yargılamanın aynı mahkemede yapılması sağlanmıştır.
- ❖ Bir suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi halinde iştirak halinde işlenen suç denir.
 - ✓ Suç sayılan bir fiili birlikte işleyenler “asli fail”.
 - ✓ Suç sayılan bir fiilin işlenmesinde başkasını aracı olarak kullananlar “dolaylı fail”.
 - ✓ Suç sayılan bir fiilin işlenmesinde başkasını azmettirenler “azmettiren fail”.
 - ✓ Suç sayılan bir fiilin işlenmesinde başkasına yardım edenler “yardım eden fail” sayılırlar.

SORUŞTURMA İZİNİN GÖNDERİLECEĞİ MERCİ

Soruşturma izni verilmesi kararı;

a) İtiraz edilmemesi,

b) İtirazın reddi ile kesinleşirse,

- ❖ Soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı yapılan itirazın kabulüyle;

Dosya derhal yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

- ❖ İzin üzerine Cumhuriyet Başsavcılığı CMK'nu ve diğer kanunlardaki yetkilerini kullanmak suretiyle soruşturma yürütür ve sonuçlandırır.

SORUŞTURMAYI YAPACAK MERCİLER

- ❖ Hazırlık soruşturma genel hükümlere göre yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılır.
- ❖ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekteri, Bakan Yardımcıları ve Valiler hakkında soruşturma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya vekili tarafından yapılır. (Yönerge'de Büyükşehir Belediye Başkanları, Bakanlar Kurulu Kararıyla atananları da içeriyor.)
- ❖ Kaymakam hakkında soruşturma İl Cumhuriyet Başsavcısı veya vekili tarafından yapılır. (Yönerge'de Ortak kararlar atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile İl ve İlçe Belediye Başkanları, İlçe İdare Şube Başkanlarını da içeriyor.)

Hazırlık soruşturması için hakim kararı

alınması gerektiren hususlarda;

- ❖ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve Valiler hakkında Yargıtay İlgili Ceza Dairesine,
- ❖ Kaymakamlar için İl Asliye Mahkemesine,
- ❖ Diğerleri için genel hükümlere göre yetkili Sulh Ceza Hakimine başvurulur.
- ❖ Mahkemelerin davaya bakılmaya yetkisi genel hükümlere göre, suçun işlendiği yerdeki mahkemelerdir.

Hazırlık soruşturması için hakim kararı alınmasını

gerektiren hususlarda – 2 – ;

- ❖ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve Valiler hakkında davalar, Yargıtay'ın ilgili ceza dairesinde görülür. (Yönergede Bakanlar Kurulu ile atananlar, Büyükşehir Belediye Başkanları)
- ❖ Kaymakam hakkında dava İl Ağır Ceza Mahkemesinde, (Yönerge 'de Ortak kararlar atananlar, il, ilçe idari şube başkanları içeriyor)

VEKİLLERİN DURUMU

- ❖ Bu kanunun uygulamasında vekiller asilleri tabi olduğu usule tabidir.

RESEN DAVA AÇILACAK HALLER

- ❖ Mahkemelerin davaya bakılmaya yetkisi genel hükümlere göre, suçun işlendiği yerdeki mahkemelerdir.
- ❖ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve Valiler hakkında davalar, Yargıtay'ın ilgili ceza dairesinde görülür. (Yönergede Bakanlar Kurulu ile atananlar, Büyükşehir Belediye Başkanları)
- ❖ Kaymakam hakkında dava İl Ağır Ceza Mahkemesinde, (Yönerge 'de Ortak kararlar atananlar, il, ilçe idari şube başkanları içeriyor)

VEKİLLERİN DURUMU

- ❖ Bu kanunun uygulamasında vekiller asilleri tabi olduğu usule tabidir.

Memurin Muhakematı Hakkında Kanun'a Atıflar.

- ❖ Kanunlarda MMHK'nun uygulanacağı belirtilen hallerde 4483 uygulanacaktır.
- ❖ Kanunlarda MMHK'nun uygulanmayacağı belirtiliyorsa genel hükümler uygulanacaktır.

4483 SAYILI KANUNA GETİRİLEN YENİ DÜZENLEMELER (1)

- ❖ Bu Kanuna ya da başka kanunlara göre;
- a) Ön inceleme, disiplin soruşturması veya diğer idari soruşturmaları yapmakla görevlendirilenler
- b) Teftiş ya da denetim elemanlarının bu görevleriyle ilgili olarak yaptıkları işlemlerden, yürüttükleri faaliyetlerden, düzenledikleri raporlar ile görüş yazılarında belirttikleri kanaatlerinden veya kanunla verilen yetkilere dayanarak aldıkları tedbirlerden dolayı **kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere** ancak idare aleyhine tazminat davası açılabilir.

4483 SAYILI KANUNA GETİRİLEN YENİ DÜZENLEMELER (2)

- ❖ Ancak bu görevlilerin suç sayılan eylemleri ile kin, garez ve hatıra dayalı olarak veya baskı veya telkinle kanaat oluşturduğu ya da değiştirdiği kesinleşmiş yargı ya da disiplin kurulu kararıyla tespit edilirse, idarenin görevliye rücu hakkı saklıdır.
- ❖ Ön inceleme, disiplin soruşturması veya diğer idari soruşturmalar ile teftiş ya da denetim sonucunda düzenlenen raporlara dayanarak karar verenler veya işlem tesis edenlerle, bu kararları ya da işlemleri hazırlayan ve inha ya da teklif edenler hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

ÖN İNCELEME RAPORU BÖLÜM BAŞLIKLARI

I-BAŞLANGIÇ :

II-RAPOR KAPSAMI DIŞINDA BIRAKILAN KONULAR VE NEDENLERİ :

III-MUHBİR / MÜŞTEKİ :

IV-HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANLAR :

V-ÖN İNCELEMENİN KONUSU : **

VI-İDDİA :

VII-OLAYI ÖĞRENME TARİHİ :

VIII-OLAY YERİ VE TARİHİ :

IX-HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANLARIN İFADELERİ :

X-BİLGİSİNE BAŞVURULANLARIN İFADELERİ :

XI-TANIK İFADELERİ :

XII-İNCELEME VE TAHLİL :

XIII- SONUÇ :

**** ÖN İNCELEMENİN KONUSU BİRDEN FAZLA İSE;**

“V- ÖN İNCELEME KONULARI :

VI- ÖN İNCELEME KONUSU (-1-) :

A)HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILAN (-1-) :

B)İDDİA (-1-) :

C) OLAYI ÖĞRENME TARİHİ (-1-) :

D) OLAY YERİ VE TARİHİ (-1-) :

E)HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANLARIN İFADESİ (-1-):

F)BİLGİSİNE BAŞVURULANLARIN İFADELERİ (-1-):

G)TANIK İFADELERİ (-1-) :

H)İNCELEME VE TAHLİL (-1-) :

I) SONUÇ (-1-) :

VII- ÖN İNCELEME KONUSU (-2-) :

VIII- GENEL SONUÇ :

ÖN İNCELEME RAPORUNDA BULUNMASI GEREKEN BÖLÜM VE BAŞLIKLARI

Ön inceleme raporları 4483 sayılı Kanunun Uygulama Yönergesine eklenen (1) no'lu örneğe uygun bölüm ve başlıklara göre düzenlenir. (4483 sayılı Kanunun Uygulama Yönergesinin 46.maddesi)

Bu başlıklar şunlardır;

1-BASLANGIÇ:

- Bu bölüme, ön incelemeyi başlatan merci tarafından verilen onay ve görev emirlerinin tarih ve numaraları yazılmalıdır.
- Örnek olarak; “..... İlinde/İlçesinde mukim/ikamet eden tarafından/ aynı yer ... hakkında ... mevzuatına aykırı iş ve işlemlerine ilişkin olarak ... verilen/gönderilen Tarihli şikayet/ihbar dilekçesi üzerine; konunun araştırılmasını/konu hakkında ön inceleme yapılmasını amir ...Kaymakamlığı Kaymakamlık Makamının tarih ve sayılı onay ve tarih ve sayılı görev emirleri uyarınca mahallinde yürütülen araştırma/ inceleme sonucunda iş bu araştırma/ ön inceleme raporu tarafımdan/tarafımızdan düzenlenmiştir.

2-RAPOR KAPSAMI DIŞINDA BIRAKILAN KONULAR VE NEDENLERİ:

- Bu bölümde; iddiaların içinde yer alan konulardan halihazırda düzenlenen raporun dışında raporların da düzenlenmesi veya tamamen farklı bir rapor düzenlenmesini gerektiren konular; hangi tür rapor düzenleneceği ve gerekçesi de belirtilerek yazılır.

3-MUHBİR VE MÜŞTEKİ:

- Bu bölüme, varsa muhbir ya da müştekilerin kimlikleri ve adresleri, yoksa Kamu Hukuku yazılmalıdır.
- “Muhbir veya müşteki; araştırma, inceleme veya soruşturma yapmak üzere idareyi harekete geçiren üçüncü şahıslardır.
- Ön inceleme raporlarında “muhbir-müşteki” başlığı altında olayı bildirenin “muhbir” mi “müşteki” mi olduğu hususu ayırt edilecek şekilde yazılmalıdır. Bölüm başlığı da olayı bildireninin vasfına göre yalnızca “muhbir“ veya “müşteki” olarak adlandırılacaktır. (Teftiş Kurulu Başkanlığının 05.06.2002 tarih ve 3094–18 sayılı yazısı)

4-İDDİA:

- Bu bölüme, kamu hukuku veya muhbir ya da şikâyetçiden gelen ve ön inceleme konusu olan iddia/iddialar yazılmalıdır.
- Örnek olarak; Muhbir/Müşteki X, İçişleri Bakanlığına/..Valiliğine,/...Kaymakamlığına vermiş olduğu tarihli dilekçesinde hakkında aynen:
...

5-ÖĞRENME TARİHİ:

- Bu bölümde hakkında ön inceleme yapılanların incelemeye esas eylemlerinin yetkili merciler tarafından öğrenildiği tarih yazılmalıdır.
- Öğrenme tarihi; ihbar, şikâyet veya soruşturma izin talebinin yetkili merci tarafından havale edilmesi veya ön inceleme onay ve görev emri verildiği tarihtir.

6-OLAY YERİ VE TARİHİ:

- Bu bölüme; Ön İnceleme konusu işlem/işlemler veya eylem/eylemlerin tesis veya işlendiği yer/yerler ile tarih/ tarihleri yazılır.

7- HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANLAR:

- Bu bölümde, hakkında ön inceleme yapılanların açık kimlikleri ile olay tarihi itibarıyla görev unvanları yazılmalıdır.
- Ayrıca ön inceleme raporlarının kapaklarında konunun ve hakkında ön inceleme yapılanların yazılmasına özen gösterilmelidir. (Teftiş Kurulu Başkanlığının 05.06.2002 tarih ve 3094-18 sayılı yazısı)

8-ÖN İNCELEME KONUSU:

- Bu bölüme, iddialar esas alınmak suretiyle yetkili merciler tarafından ön inceleme yapılmak üzere verilen onaylara istinaden ön inceleme konuları yazılmalıdır.
- Ön inceleme raporlarında “ön inceleme konusu” başlığı altında “iddia” olduğu gibi yazılmayacak, ön inceleme konusu, iddianın özünü içerecek mahiyette olmak üzere kısaca yazılmalıdır. (Teftiş Kurulu Başkanlığının 05.06.2002 tarih ve 3094–18 sayılı yazısı)

9- HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANLARIN İFADELERİ:

- Bu bölüme, hakkında inceleme yapılanların ifadeleri ya da ifade özetleri yazılmalıdır.
- Örnek olarak; ... Belediye Başkanı x'in muhakkikliğimce alınan ... tarihli ifadesinde hakkında ileri sürülen iddialara karşı aynen: '... bu gerekçelerle hakkımda ileri sürülen iddiaları kabul etmiyorum' şeklinde beyanda bulunmuştur.

10-DİĞER İFADELER

- Bu bölüme muhbir, şikayetçi/ler, tanıklar ve bilgisin başvuru alan kişilerin ifadeleri yazılmalıdır.
- A-) TANIK İFADELERİ: incelenen olayla ilgili olarak, aydınlatılması görgü tanıklarının ifadelerine bağlı olan ve incelenen olayın oluşumunu bizzat gören veya duyan kimselerin ifadeleri tanık sıfatıyla alınmalıdır.
- B-) BİLGİSİNE BAŞVURULANLARIN İFADELERİ: Tanıklar dışında dinlenen kişilerin ifadeleri olup, **bu ifadeler alınırken ilgililere yemin ettirilmez.**

11-BİLİRKİŞİ RAPORU:

- Bu bölüme yaptırılmışsa bilirkişi raporu özetlenmelidir.

12-İNCELEME

- İnceleme bölümü inceleme konusu eylem veya işleme ilişkin suçun maddi unsurlarının sergilendiği bölümdür. Başka bir ifadeyle işlemin suç teşkil ettiğine dair delil niteliği taşıyan yazılı belge ve kayıtlardır.

13-TAHLİL:

Konunun bütün boyutlarıyla irdelendiği, tartişıldığı ve inceleme konusu hakkında bir kanaate varılan bölümdür.

14-SONUÇ (1):

- İncelenen olay somut olarak özetlenir.
- Suğun maddi unsurları açık ve net bir biçimde ortaya konulur.
- Fiilin neden suç olduğuna dair hukuki bir değerlendirmede yapılır.
- Fiil ile fail arasında bağlantı kurulur.
- **Soruşturma izni verecek merciin gerekçeli karar verebilmesi için dayanak oluşturacak şekilde belirtilen kanaattir.**

14-SONUÇ (2)

- Ayrıca inceleme konularının birden fazla olması durumunda her bölüm ayrı ayrı numaralandırılarak 'GENEL SONUÇ' başlığı altında bir arada görülecek şekilde yazılmalıdır.
- Raporlarda 'Sonuç' bölümü diğer bölümlerle birleştirilmeyecek ve ayrı olarak yazılacaktır.
- İddia ile incelenen konunun ve varılan sonucuna varılan olayın aynı olması gerekmektedir.
- Hakkında ön inceleme yapılan görevlilerin tümü için mutlak surette 'Soruşturma İzni Verilmesi – Verilmemesi' yönünde öneri getirilecektir. (Teftiş Kurulu Başkanlığının 05.06.2002 tarih ve 2094-18 sayılı yazısı.)

T.C.
VAN VALİLİĞİ

İl İdare Kurulu Müdürlüğü

TEŞEKKÜR EDERİZ